109198 ـ آیا در صورت خواندن قرآن از روی گوشی یا از حفظ ثواب کمتری می‌برد؟

سوال

اگر قرآن را از روی گوشی موبایلم یا از حفظم بخوانم و از روی مصحف نخوانم اجرم کم می‌شود؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

در مورد قرائت قرآن بهتر آن است که انسان همان کاری را انجام دهد که بیشتر باعث خشوع او می‌شود، بنابراین اگر با خواندن از حفظ خشوعش بیشتر است، از حفظ خواندن برایش بهتر است و اگر خشوعش با قرائت از روی مصحف یا گوشی بیشتر است این برای او بهتر است.

نووی ـ رحمه الله ـ در الأذکار (۹۰ ـ ۹۱) می‌گوید:

خواندن قرآن از مُصحَف بهتر از خواندن از حفظ است و اصحاب ما چنین گفته‌اند و این [قول] مشهور از سلف ـ رضی الله عنهم ـ است اما این بر اطلاقش نیست، بلکه اگر قاری در صورت خواندن از حفظ بهتر تدبر و اندیشه می‌کند و دل و چشمش جمع‌تر از حالتی باشد که از روی مصحف می‌خواند، در این صورت قرائت از حفظ بهتر است، و اگر هر دو حالت یکی باشد خواندن از روی مصحف بهتر است و منظور سلف این است.

از پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ احادیثی ضعیف دربارهٔ فضیلت نگاه به مُصحَف روایت شده که نمی‌شود به آن استدلال کرد.

از شیخ بن باز ـ رحمه الله ـ پرسیده شد: آیا تفاوتی میان خواندن قرآن از روی مصحف و خواندن از حفظ هست؟ و اگر از روی مصحف بخوانم آیا خواندن با چشم کافی است یا لب‌هایم باید تکان بخورد؟ و آیا تکان خوردن لب کافی است یا باید صدا هم خارج شود؟

ایشان پاسخ دادند:

«من دلیلی ندیده‌ام که میان قرائت از مصحف و قرائت از حفظ تفاوتی قائل شده باشد و بلکه مشروع تدبر و حضور قلب است، چه از روی مصحف بخواند و چه از حفظ و هنگامی قرائت دانسته می‌شود که آن را بشنود. اما نگاه با چشم و

خواندن [در دل] بدون تلفظ کافی نیست. سنت برای قاری این است که تلفظ کند و در آن بیاندیشد چنانکه الله عزوجل می‌فرماید:

كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُوْلُوا الْأَلْبَابِ [ق: ۲۹]

([این] کتابی است مبارک که آن را به سوی تو نازل کرده‌ایم تا در آیات آن بیاندیشند و تا خردمندان پند گیرند).

و می‌فرماید:

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا [محمد: ۲۴]

(آیا به آیات قرآن نمی‌اندیشند؟ یا [مگر] بر دلهایشان قفلهایی نهاده شده؟)

اگر خواندن از حفظ برای خشوع او بهتر است و به تدبر نزدیک‌تر، این برایش بهتر است و اگر قرائت از مصحف برای خشوع قلبی‌اش بهتر و برای تدبرش مناسبت‌تر باشد، این بهتر است والله ولی التوفیق» (مجموع فتاوی الشیخ ابن باز: ۲۴/ ۳۵۲).

بنابراین دانسته می‌شود که اگر با خشوع و تدبر قرآن را از روی صحفهٔ موبایل می‌خوانید اجر شما از خواندن قرآن از مصحف ان شاءالله کمتر نیست چرا که اساس حضور قلب و سود بردن از قرآن است.

والله اعلم